

БӨЛІМ: БАСТАУЫШ СЫНЫП

Бастауыш сыныпта оқушылардың оқуға қызығушылығын арттырудың тиімді әдістері

ЖАРИЯЛАНДЫ
07.11.2025

ТІРЕК СӨЗДЕР

bilimger, ата-ана-мектеп ынтымақтастығы, бағалау үшін оқыту, бастауыш сынып, мотивация, ойын технологиясы, оқуға қызығушылық, топтық жұмыс, цифрлық платформа

СІЛТЕМЕ

<https://bilimger.kz/183714/>

Рсымбетова Алмакуль Бейсенбековна

Бастауыш сынып мұғалімі

АННОТАЦИЯ

Мақалада бастауыш білім беру деңгейінде оқушылардың оқуға қызығушылығын тұрақты дамытуға бағытталған педагогикалық тәсілдер мен мектепшілік ұйымдастыру тетіктері талданады. Қазақстанның нормативтік-әдістемелік құжаттары мен отандық тәжірибелік материалдарына сүйене отырып, ойынға негізделген оқыту, топтық өзара әрекет, ата-ана-мектеп ынтымақтастығы, цифрлық ресурстарды орынды пайдалану және оқыту үшін бағалау сияқты әдістердің мотивацияға ықпалы теориялық және практикалық қырынан негізделеді. Зерттеу аясында оқушы жас ерекшелігінің психологиясы, оқу мазмұнының жаңартылған бағдарлары және сабақтағы белсенді әдістердің сабақтастығы қарастырылып, бастауыш мектептің нақты жағдайында іске асыруға болатын ұсыныстар беріледі.

КІЛТ СӨЗДЕР

оқуға қызығушылық, бастауыш сынып, ойын технологиясы, топтық жұмыс, ата-ана-мектеп ынтымақтастығы, цифрлық платформа, бағалау үшін оқыту, мотивация.

КІРІСПЕ

Бастауыш мектеп кезеңі баланың когнитивтік және эмоционалдық дамуында шешуші рөл атқарады, сондықтан дәл осы буында оқу әрекетіне жағымды қатынас

қалыптастыру мен оқу уәжін ұзақ мерзімде ұстап тұру – мұғалім қызметінің өзегі. Қазақстан Республикасында білім мазмұнын жаңарту шеңберіндегі үлгілік оқу жоспарлары мен пәндік бағдарлама талаптары оқушы белсенділігін арттыруға, құзыреттерді әрекет арқылы игертуге және оқыту нәтижелерін өмірлік жағдаяттармен байланыстыруға бағытталған; бұл талаптар оқуға қызығушылықты қолдаудың жүйелі саясатын қажет етеді. Осы тұрғыдан алғанда, әдістемелік ұсынымдар мен нұсқау хаттарда ұсынылған белсенді әдістер мен интеграцияланған оқыту үлгілері бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби шешімдеріне тірек бола алады.

ОЙЫНҒА НЕГІЗДЕЛГЕН ОҚЫТУ: ТАБИҒИ ӘРЕКЕТТІ ОҚУ УӘЖІНЕ АЙНАЛДЫРУ

Психологиялық-педагогикалық зерттеулер бастауыш жастағы баланың негізгі әрекеті – ойын екенін дәлелдейді; ойын жағдайы балаға қауіпсіз тәжірибе алаңы мен әлеуметтік рөлдерді сынап көру мүмкіндігін береді, ал оқу материалы ойын механикасына «оралған» кезде оқушының зейіні, еріктік реттелуі және танымдық қызығуы артады. Практикада дидактикалық ойындар мен рөлдік тапсырмалар мәтінмен жұмыс, математикадағы амалдар стратегиясы немесе дүниетанудағы зерттеушілік дағдыларды дамытуға ықпал етеді; мұндай тапсырмалар эмоциялық қолайлы фон құрып, «сәттілік тәжірибесін» көбейтеді. Қазақстандық педагогикалық ортада жарияланған әдістемелік жұмыстар ойын технологиясының мазмұндық, ұйымдастыру және рефлексия кезеңдеріне бөлінетінін, ойын ережесі мен кері байланыс сапасы қызығушылықтың ұзақ сақталуына әсер ететінін көрсетеді; сонымен бірге ойынның сабақ мақсатына сәйкестігі сақталмаса, уәж сыртқы әсерге тәуелді күйде қалуы мүмкін екені ескеріледі.

ТОПТЫҚ ЖҰМЫС ПЕН БІРЛЕСКЕН ОҚУ: ӘЛЕУМЕТТІК УӘЖДІ КҮШЕЙТУ

Бастауыш сыныпта топтық жұмыс формалары оқушылардың өзара жауапкершілігін, тыңдау және келісу мәдениетін қалыптастырып, «тең-теңін оқыту» арқылы оқу мазмұнын меңгерудің тиімді арнасын ашады. Топтық өзара әрекеттегі рөлдік бөлініс (спикер, хатшы, бақылаушы, баяндаушы) мен айқын критерийлер бойынша құрылатын шағын тапсырмалар оқушыға жетістік сезімін жиі бастан кешіруге мүмкіндік береді, бұл өз кезегінде ішкі уәжді нығайтады. Отандық әдістемелік жинақтар мен кәсіби журналдарда топтық жұмыстың сабақ құрылымына кірігуі – мақсат қою, ортақ ереже, уақытты белгілеу, аралық және қорытынды кері байланыс – ретінде сипатталып, бастауыш жастағы оқушының «жинақталған табысына» әсер ететіні атап көрсетіледі; топтық жұмыстың дәлелді ұйымдастырылуы тәртіп пен тәртіптілікті сақтап, қызығушылықтың тұрақтылығын қамтамасыз етеді.

ОҚЫТУ ҮШІН БАҒАЛАУ ЖӘНЕ ЖЕДЕЛ КЕРІ БАЙЛАНЫС: УӘЖДІҢ ТАНЫМДЫҚ ӨЗЕГІН БЕКІТУ

Қызығушылық оқу әрекетінің мән-мағынасына тікелей байланысты болғандықтан, бағалауды тек «қорытынды нәтиже» ретінде емес, оқу процесін жетелейтін құрал ретінде қарастыру қажет; оқыту үшін бағалау формативті бақылаулар, ауызша және жазбаша қысқа кері байланыстар, «сыныптасыңды бағала» және өзін-өзі бағалау парақтары арқылы іске асады. Мұндай бағалау мәдениеті оқушыға «мен не үйрендім, қалай үйрендім, келесіде нені жақсартамын?» деген рефлексиялық сұрақтарға жауап табуға көмектеседі және тапсырмаға қайта оралу құқығын сақтай отырып, ішкі уәжге қолдау көрсетеді. Отандастық тәжірибелік материалдар бастауыш жастағы бала үшін позитивті, нақты және жедел кері байланыстың маңызы аса жоғары екенін, әсіресе мәтінмен жұмыс пен тіл дамытуда шағын жетістіктерді дер кезінде мойындау қызығушылықты ұлғайтатынын көрсетеді; практикалық жаттығулар мен шағын жобаларға бағытталған әдістер бұл әсерді күшейтеді.

ЦИФРЛЫҚ РЕСУРСТАР МЕН ПЛАТФОРМАЛАРДЫ ОРЫНДЫ ПАЙДАЛАНУ: МАЗМҰН, ОЙЫНТАНДЫРУ ЖӘНЕ ҚОЛЖЕТІМДІЛІК

Цифрлық білім беру ресурстары – интерактивті жаттығулар, бейнефрагменттер, оқыту ойындары және дәлдігі жоғары кері байланыс беретін тапсырмалар – бастауыш сынып оқушылары үшін тартымды оқу ортасын түзеді; алайда оларды оқу мақсатымен дәл сәйкестендіру және уақыт шектеуін ұстану – қызығушылықтың тұрақты болуына қойылатын басты шарт. Қазақстандық платформалар мен мұғалімдер қауымдастығының ашық жинақтарында бастауыш пәндеріне арналған контенттің оқу бағдарламаларына сәйкестігі, деңгейді саралау, тапсырмаларды ойын элементтерімен жекелендіру жолдары көрсетіледі; бұл материалдарды сабақтағы офлайн әрекеттермен үйлестіре қолдану ұсыналады. Мұғалім тарапынан «цифрлық гигиена» мен ата-анамен коммуникацияны ескере отырып, үй тапсырмасындағы онлайн-құрал үлесін реттеу, оқу экран уақытының сапасын бақылау қызығушылықты «артық ынталанудан» қорғауға мүмкіндік береді.

АТА-АНА-МЕКТЕП ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ: ҮЙДЕГІ ОҚУ МӘДЕНИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Оқуға тұрақты қызығушылық отбасылық коммуникациямен тікелей байланысты; ата-ананың оқу әрекетін қолдауы оқу материалын «мектептен тыс мағынамен» толықтырып, баланың оқуын әлеуметтік құндылық ретінде қабылдауына ықпал етеді. Мектеп пен ата-

ананың жүйелі байланысы – оқу мақсаттарымен таныстыру, оқу-күнделікті режимге енгізу, кітап оқуға ортақ уақыт белгілеу, бірлескен шағын жобалар мен сыныптық көрмелерге қатысу – бастауыш жастағы балалар үшін өзінің «оқырман», «зерттеуші» ретіндегі рөлін сезінуге жол ашады; осылайша сыртқы қолдау ішкі қызығушылыққа айналады. Қазақстандық педагогикалық сайттар мен кәсіби қауымдастық материалдары ынтымақтастықтың мазмұнды моделін ұсына отырып, ата-анамен тұрақты кері байланыстың, ақпараттың түсінікті тілде берілуінің және үйдегі оқу бұрышын ұйымдастырудың тиімділігін нақты мысалдармен көрсетеді; бұл ұсыныстарды мектептің тәрбие жоспары мен жеке сыныптың ата-ана комитеті жұмысымен кіріктіру ұсынылады.

НОРМАТИВТІК-ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗ ЖӘНЕ ЖЕРГІЛІКТІ ЗЕРТТЕУЛЕР: ЖҮЙЕЛІЛІК ПЕН САБАҚТАСТЫҚ

Оқуға қызығушылықты арттыру – жеке әдістер жиынтығы ғана емес, білім беру саясатына, үлгілік бағдарламаларға және мектептің әдістемелік кеңесі жұмысына сүйенетін жүйелі бағыт; осы тұрғыда ұлттық білім академиясының үлгілік бағдарламалары мен нұсқау хаттары оқу мазмұнын жас ерекшелігіне сай деңгейлеп ұсынуды және құзыреттерді әрекет арқылы игерту принципін бекітеді. Соңғы жылдардағы отандық ғылыми басылымдар бастауыштағы оқу мотивациясы тақырыбын эмпириялық деңгейде зерделеп, арт-терапия, ойынтандыру, топтық әрекет және тілдік дамыту жаттығуларының ықпалын көрсетеді; бұл зерттеулер мұғалімге сабақ конструкциясын дәлелдеуге және мектепішілік әдістемелік бірлестіктерде үздік тәжірибені таратуға мүмкіндік береді. Әрине, ұсынылған әдістердің тиімділігі контекстке тәуелді: сынып құрамы, мектептің ресурстық жағдайы, ата-анамен жұмыс мәдениеті; сондықтан мұғалім аралас форматтағы сабақтарды жоспарлауда «шағын қадам – жиі кері байланыс – дерекке сүйенген түзету» қағидатын ұстанғаны жөн.

ҚОРЫТЫНДЫ

Бастауыш сыныпта оқуға қызығушылықты арттыру – ойыннан басталып, бірлескен әрекет, дәлелді кері байланыс, цифрлық ресурстарды орнымен қолдану және ата-анамен серіктестікті қамтитын тұтас педагогикалық жүйе. Бұл жүйе Қазақстанның нормативтік талаптарымен және мектептің әдістемелік дәстүрімен сабақтасқанда ғана ұзақ мерзімді уәжге айналып, оқушының оқуға қатынасын ішкі қажеттілік деңгейіне көтере алады. Практика көрсеткендей, сабақты ойын механикасымен әрлендіру, топтық жұмыс арқылы әлеуметтік уәжді қолдау, формативті бағалаумен оқу мақсатын мөлдір ету, ата-анаға оқу әрекетін түсінікті тілде «ашу» – бастауыштағы қызығушылықтың орнықты іргесін қалайды; бұл ретте мұғалім дерекке сүйенген жоспарлау мен рефлексия мәдениетін сақтап, ұсынылған әдістерді сыныптың контекстіне бейімдеуі тиіс.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. **Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі.** Үлгілік оқу бағдарламалары мен таңдау курстары: нормативтік-құқықтық негіз (№399 бұйрық, 27.09.2022). Қолжетімділігі: [uba.edu.kz](https://uba.edu.kz/qaz/metodology/4?utm_source) - «Үлгілік оқу бағдарламалары» бөлімі. https://uba.edu.kz/qaz/metodology/4?utm_source
2. **Ұлттық білім академиясы.** «Бастауыш білім беру пәндері (1-4 сыныптар)» – оқу-әдістемелік ұсынымдар және нұсқау хаттарға сілтемелер жинағы. Қолжетімділігі: https://uba.edu.kz/qaz/goso-elementy/c/bastauysh-bilim-beru-pnderi-1-4-synyptar?utm_source
3. **«ORLEU-TV.KZ» халықаралық журнал.** «Топтық жұмыс арқылы бастауыш сынып оқушыларының дағдыларын қалыптастыру» (PDF, №D00075, 06.09.2021). Қолжетімділігі: https://45minut.biz/wp-content/uploads/2021/09/orleutv-17.pdf?utm_source
4. **Bilim-all.kz.** «Бастауыш сыныпта көбірек қолданылатын технология» (мақала). Қолжетімділігі: <https://bilim-all.kz/article/9057-Bastauysh-synypta-kobirek-qoldanylatyn-tehnologiya>
5. **Bilimger.kz.** «Бастауыш сынып оқушыларының оқуға деген қызығушылығын арттыру» (мақала). Қолжетімділігі: <https://bilimger.kz/176966/>
6. **Buketov University «Педагогика вестнигі».** «Бастауыш сынып оқушыларының оқуға деген мотивациясын арттыруда арт-терапияның ықпалы» (мақала, PDF). Қолжетімділігі: <https://pedagogy-vestnik.buketov.edu.kz/index.php/pedagogy-vestnik/article/download/1164/551/3872> pedagogy-vestnik.buketov.edu.kz
7. **Qazaq Journal of Young Scientists.** «Бастауыш сынып оқушыларының оқу мотивациясын арттыру ерекшеліктері» (мақала, PDF). Қолжетімділігі: <https://qazaqjournal.kz/qjys/article/view/95/89>
8. **CyberLeninka.** Досбаева А.С. «Ойын технологиялары арқылы оқушының кәсіби құзыреттілігін арттыру» (қазақ тіліндегі мақала, PDF – ойынның педагогикалық негіздері туралы). Қолжетімділігі: <https://cyberleninka.ru/article/n/oyyn-tehnologiyalary-ar-uly-o-ushyny-k-sibi-zyrettiligin-arttyru.pdf>

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.